

PERCIVAL CHRISTOPHER WREN

Beau Geste

Traducere de SORIN PETRESCU

CUPRINS

PARTEA I. Povestea maiorului Henri de Beaujolais

Capitolul I. Ciudatele evenimente din Zinderneuf povestite de maiorul de spahii Henri de Beaujolais lui George Lawrence, nobil, Cavaler al Ordinului Sfinților Mihail și Gheorghe pentru servicii publice nigeriene	5
Capitolul II. George Lawrence îi transmite povestea lui Lady Brandon la Brandon Abbas	67

PARTEA A II-A. Misterul *Blue Water*

Capitolul I. Beau Geste și banda lui	80
Capitolul II. Disparația <i>Blue Water</i>	97
Capitolul III. Romanticii Veseli	157
Capitolul IV. Deșertul	258
Capitolul V. Fortul Zinderneuf	269
Capitolul VI. „Funeraliile unui viking”	358
Capitolul VII. Ismaeliții	403

CAPITOLUL I

**Ciudatele evenimente din Zinderneuf povestite
de maiorul de spahii Henri de Beaujolais lui George Lawrence,
nobil, Cavaler al Ordinului Sfinților Mihail și Gheorghe
pentru servicii publice nigeriene**

*„Tot ce vă spun, am văzut cu ochii mei,
și dacă am văzut greșit, cu siguranță
nu greșesc povestindu-vă.”*

1

„Locul era tăcut și *treaz*.”

Domnul George Lawrence, Cavaler al *Ordinului Sfinților Mihail și Gheorghe*, funcționar districtual de rangul întâi în serviciul civil al Majestății Sale, ședea în fața cortului său, privind dezaprobator peisajul deșertului african. Nu era nimic frumos, nici priveliștea, nici ochii privitorului.

Peisajul era format din nisip, piatră, scaieți *kerengia*, tufișuri de *tafasa*, tulpini înalte, galbene și pâlcuri de *tumpafia*, rugoase.

Ochii îi erau galbeni din pricina arșitei, a prafului oribil din Bornu, a malariei, dizenteriei, a hranei proaste, a apei infestate și a marșului forțat, în pas grăbit, prin zăduful îngrozitor.

Bolnav și slăbit, Lawrence era în egală măsură îngândurat și neliniștit.

În primul rând, era problema mai veche cu Patrula Shuwa, în al doilea, brutalul Chiboks redevenise obraznic, iar cei mai tineri nu-i ascultau pe cei mai în vârstă în privința lui Sir Garnet Wolseley și a ceea ce se întâmplase cu mult, mult timp în urmă, după bătălia de la Chibok Hill. În al treilea rând, prețul grânelor crescuse la șase

șilingi o *saa* și foamea amenința, în al patrulea rând, șeciile Shehu și Shuwa se certau din nou, iar în al cincilea rând, ju-ju (o societate secretă al cărei „secret” era să ofere supușilor Majestății Sale posibilitatea alegerii între a fi infectați sau a plăti din greu societății șantajul) răspândise o molimă de variolă teribil de rea. În sfârșit, mai era corespondența sarcastică cu Sfatul Înțelepților (de la Secretariatul din „Aiki Square”, în Zungeru), care, ca de obicei, cunoșteau lucrurile mai bine decât cel de la fața locului și-i ordonau fie să facă imposibilul, fie vreo faptă care atrăgea dezastrul.

În plus, *Harmattanul* bătea puternic, vântul acela îngrozitor care duce nisipul saharian la sute de kilometri până în mare, fără să fie chiar o furtună de nisip, dar stârnește o păclă de praf la fel de fin ca făina care-ți intră în ochi, în plămâni, în pori, în nas și-n gât, pătrunde în închizătoarele carabinelor, în mecanismele ceasurilor și ale aparatelor de filmat, murdărește apa, mâncarea și totul în jur, făcându-ți viața un chin blestemat.

Faptul că până la Kano trebuia să meargă treizeci de zile istovitoare prin deșertul de foc, traversând oceane de nisip împrăștiat de vânturi și câmpii nesfârșite cu iarbă arsă, mlaștini în care te afundai până la piept, trecând peste râuri fără poduri și fără bărci, nu îmbunătățea cu nimic starea lui. Însă, exista și o oarecare consolare, în măsura în care din Kano pornea calea ferată și începutul primei etape a călătoriei spre casă. Doar gândul că într-o lună putea părăsi Africa îl mai ținea pe George Lawrence pe picioare.

Din minunatul și romanticul oraș roșu, Kano, asemănător cu Timbuktu, trenul îl va duce, după o călătorie de trei zile prin praf și arșiță, la grămada de gunoi numită Lagos, în Golful Benin, de pe nenorocita coastă a Africii de Vest. Acolo se va imbarca la bordul vasului *Appam*, îl va saluta pe căpitanul lui, Harrison, și se va afunda într-un șezlong pe punte, cu acel suspin de glorioasă ușurare, cunoscut doar de cei epuizați, care întorc spatele avanposturilor pentru a se îndrepta spre casă.

Deocamdată, George Lawrence avea parte doar de dezamăgire, îngrijorare, frustrare, teamă, arșiță, muște de nisip, țânțari, praf,

extenuare, febră, dizenterie, malarie, deprimarea care vine din monotonia de nedescris, din epuizarea de nesuportat și din teribila singurătate.

Iar cea mai îngrozitoare dintre toate este singurătatea.

2

În cele din urmă, George Lawrence ajunse la Kano, la poarta Nasarawa a zidului de Est, care duce la segregarea europeană, unde trebuia să aștepte câteva zile trenul care trecea de două ori pe săptămână spre Lagos. În aceste zile, pierdu vremea hoinărind prin minunatul oraș Haussa, vizitând piața, explorând străzile care se întindeau pe doisprezece kilometri pătrați cu case de lut, cu grinzi din palmier *dôm*, rezistente la atacul furnicilor, urmărind trecerea oamenilor prin cele treisprezece porți mari, fixate în palisade solide din pământ, întorcând cu politețe zâmbetele și respectuosul „*Sanu! Sanu!*”, salutul celor din Haussas trecând pe lângă mărețul specimen din rasa Bature, minunatul om alb.

Cu mintea departe, el compară valoarea caravanelor de sare sau alune de pământ cu cele vechi de sclavi pe care omul alb gândea că le suprimase de curând, și-și petrecu ziua alături de conducătorii tuaregi¹ de cămile, care-l invitau să închirieze ori să cumpere cămile bălțate, pătate sau albe, și, adevărată ocazie!, o specie rară și valoroasă maro-roșcată și galben-închis, atât de prețuită pentru viteză și rezistență...

Pe peronul gării din Kano (imaginează-ți un peron și o gară la Kano, un oraș vechi, misterios, gigantic din Africa Centrală, cu marele lui zid de optsprezece kilometri și cu o sută de mii de băștinași și doar douăzeci de albi; Kano, la o mie trei sute de kilometri depărtare de mare, în apropierea graniței Nigeriei de Nord, care-l desparte de Teritoriul Militar Francez al Saharei; Kano, de unde pleacă

¹ Populație aparținând grupului etnic berber; locuiește mai ales în Sahara, într-o zonă delimitată de sud-vestul Libiei, sudul Algeriei, părți importante din Niger și Mali, Burkina Faso. Trăiesc în comunități tradiționale de păstori nomazi. Mai sunt numiți și „oamenii albaștri”, datorită coloranțului din haine, care se imprimă și în pielea lor (n. red.).

rutele caravanelor spre lacul Ciad, la nord-est, și spre Timbuktu, la nord-vest), pe acest peron de neimaginat, George Lawrence a fost trezit din apatie de o întâlnire plăcută cu vechiul său prieten, maiorul de spahii Henri de Beaujolais, acum ofițer de Stat-Major în Sudanul francez.

Lawrence și de Beaujolais urmaseră Ainger's House la Eton, și astfel cei doi se întâlniseră pe căile ferate nord-nigeriene, pe vapoarele liniei Elder-Dempster, la Lord's, la Longchamps, la Auteuil și, o dată sau de două ori, în casa fermecătoarei lor prietene, Lady Brandon, la Brandon Abbas, în Devonshire.

Lawrence avea un respect profund pentru de Beaujolais și-l plăcea pe acest distins soldat francez, înțepător ca muștarul, dur ca un piron, un sportiv desăvârșit și un gentleman potrivit celor mai înalte standarde englezești. Adeseori îi făcea un mare compliment englezesc: „Cu greu te-ar lua cineva drept francez, Jolly, mai că ești englez”, măgulire pe care de Beaujolais o primea cu mai puțin interes din pricină că mama sa se trăgea din Devonshire Cary.

Deși ofițerul de spahii avea o barbă bogată, fiind îmbrăcat în ceea ce Lawrence considera a fi un kaki lipsit de speranță și prost ajustat, dezavantajat și de o cască foarte înaltă, ca un dom (făcându-l să arate ca un francez sadea, după cum prietenul său arăta ca un englez neaoș), el, totuși, nu s-a aruncat cu un chiot de bucurie la pieptul lui *cher Georges*, ca să-i cuprindă gâtul cu brațele, să-l sărute pe ambii obraji, nici nu i s-a adresat cu „drăguțul meu”. Mai degrabă cu „vechiul meu amic”.

O strângere puternică de mână, „Hei, George!” și „Salut, Jolly, bătrâne!” a fost totul, dar zâmbetul fermecător al lui de Beaujolais și surâsul luminos al lui Lawrence trădau încântarea reciprocă.

După ce se întinseră pe canapelele lungi aflate față-n față în compartimentul lor spațios și își spuseră planurile de vacanță – iahting, golf și maurii, pe de o parte; bulevardele pariziene, cursele de mașini și Monte Carlo, pe de altă parte –, Lawrence observă că nu mai era nevoie să vorbească, deoarece prietenul său era preocupat de o poveste confuză și misterioasă, pe care trebuia s-o spună neapărat.

Francezul își începu istorisirea, în vreme ce locomotiva pufăia, plecând din Kano cu amestecul fabulos de arabi, haussa, yoruba,

kroo, egba, beri-beri, fulani¹ și nigerieni – *sarkini, șeici, shehu* și *matlaki*, cu țărani, oameni cu cămile, agricultori, păstori, mici comercianți, clerici, soldați, muncitori în minele de cositor și no-mazi, cu femeile și micuții lor.

De Beaujolais și-a depănat povestea, în timp ce treceau prin Zaria, Minna Junction și Zungeru, traversând podul Jebba peste Niger, prin Ilorin, Oshogbo și prin mărșul Ibadan până în Abeokuta, cu mici pauze, în timpul cărora Lawrence sforăia de-a dreptul. Dar la Abeokuta, George Lawrence avu surpriza vieții sale – povestea deveni dintr-odată de mare interes, iar de acolo la Lagos a fost numai urechi.

Francezul încă mai depăna misterioasa poveste, în vreme ce *Appam* străbătea apele strălucitoare ale Atlanticului. O analiza și o discuta, specula, și se întorcea la ea după fiecare digresiune. N-ar fi putut vreodată George Lawrence să se sature ascultând-o, din moment ce povestea o privea, deși indirect, pe femeia de care fusese întotdeauna îndrăgostit.

Când cei doi s-au despărțit la Londra, Lawrence a preluat firul poveștii și a continuat-o până când, la rândul lui, a putut să povestească prietenului său, începutul și sfârșitul ciudatelor întâmplări.

3

Iată cum i-a relatat lui George Lawrence maiorul Henri de Beaujolais povestea pe care o găsea atât de fascinantă:

— Îți spun, dragul meu George, că este cel mai extraordinar și inexplicabil lucru care mi s-a întâmplat vreodată. Nu mă voi gândi la nimic altceva până nu voi rezolva misterul, iar tu trebuie să mă ajuți. Tu, cu mintea ta instruită, tu, detașat și calm, cu al tău stil flegmatic de britanic.

Da, tu vei fi Sherlock Holmes, iar eu voi fi Watson. Închipuie-ți că sunt micul Watson, spune-mi „dragul meu Watson”.

¹ Din grupurile etnice africane Haussa, Yoruba, Kroomen, Egba – un subgrup etnic al Yoruba, Berberi, Fulani (n. red.).

Ascultând povestea mea, și te avertizez că vei afla puține lucruri în următoarele două-trei săptămâni, va trebui să te pronunți fără șovăire. Ceva prompt și precis, dragul meu prieten, înțelegeți?

— În mod sigur, replică Lawrence, dar presupun că mai întâi îmi vei prezenta faptele.

— Iată cum s-a întâmplat, dragul meu Holmes... După cum știi, sunt îngropat la propriu în munca mea din prezent la Tokotu. Dar, cum și tu ești îngropat de viu în serviciul public nigerian, nu ai nici cea mai vagă idee despre acel punct foarte îndepărtat. (Tu și clubul tău de polo Maiduguri! *Pouff!*) Da, un trai îngropat în avanpostul cel mai sudic al Teritoriului Militar din Sahara, un loc care, în comparație cu cel mai izolat și dezgustător sat algerian de la graniță, ar părea aidoma lui Sidi-bel-Abbès, Sidi-bel-Abbès aidoma Algerului, Algerul aidoma Parisului și Parisul aidoma Paradisului.

Alături de regimentul meu, departe de un bulevard, o cafenea, un club, departe, într-adevăr, de orice ar face viața suportabilă pentru un om inteligent, sunt înmormântat...

— Am o oarecare idee, îl întrerupse Lawrence impasibil. Treci la misterul întunecat.

— Văd soarele răsărind și apunând, văd cerul deasupra și deșertul dedesubt, văd oamenii mei loviți de *depresie* în forțul de nămol, senegalezi negri și infanteriști călare pe catări, pe care-i instruiesc, bieți diavoli, și ce altceva mai văd? Ce altceva de la un an la altul?...

— O să plâng numaidecât, murmură Lawrence. Ce e cu misterul întunecat?

— Ce văd? continuă maiorul, trecând peste nefericita remarcă. Un vultur. Un șacal. O șopârlă. Dacă sunt norocos și Domnul e bun, o caravană cu sclavi de la Lacul Ciad. O bandă de tuaregi cu fețele înfășurate, conduși de un șef targui, însetați de sângele albilor *roumi*¹ pe care-i urăsc – și eu îi binecuvântez chiar atunci când deschid focul sau conduc atacul cu cavaleria mea de catări care se joacă de-a spahiii...

— Misterul întunecat trebuie să fi fost un adevărat dar de la Dumnezeu, dragul meu Jolly, zâmbi Lawrence, scoțându-și cutia cu

¹ Se referă la bărbații europeni, albi și nemusulmani (n. red.).

trabucuri și întinzând-o vorbărețului său prieten care stătea întins pe canapeaua din fața lui, în vagonul inconfortabil al Căilor Ferate Nigeriene. Care *era*?

— Un dar de la Dumnezeu, chiar așa, replică francezul. Trimis de Dumnezeu ca să-mi cruce mintea, cu siguranță, dar și viața. Dar mă îndoiesc că prețul nu a fost cam mare, chiar și pentru asta! Moartea atâtor bărbați curajoși... Iar una dintre acele morți... o crimă mârșavă comisă cu sânge rece! Asasinarea dezgustătoare a unui brav subofițer... Și chiar de către unul dintre oamenii săi. Exact în momentul glorioasei victorii... *Unul dintre oamenii lui...* sunt sigur de asta. Dar de ce? *De ce?* Mă întreb asta zi și noapte. Și acum te întreb pe tine, prietenul meu... Motivul pentru care întreb?... Dar trebuie să auzi totul și să rezolvi numaidecât problema, dragul meu Holmes!

— Ai auzit de micul nostru fort din Zinderneuf (departe, departe, în nordul Zinderului, aflat în platoul Aïr), la nord de Nigeria? Nu? Bun, auzi acum de el, este locul unde s-a petrecut această tragedie de neînțeles.

Urmărește-mă, așadar. Într-o dimineață cumplit de fierbinte, stăteam în locuința mea, în pijama, căscând și bându-mi cafeaua, când aud dinspre barăcile *legionarilor* mei „*La suc*”, „*La suc*”; cineva trecea cu cana de cafea de la un pat la altul și îi trezea pe cei care dormeau, pentru o nouă zi în iad. Și, în timp ce-mi aprindeam obosit una din oribilele țigări „Caporal”, apare ordonanța mea bâlbâind ceva despre un călăreț arab pe moarte – mereu mor de oboseală tipii ăștia, dacă măresc pasul pe câțiva kilometri – și despre o cămilă și ea pe moarte, care urlă la poartă că este din Zinderneuf, unde e asediu, masacru, bătălii, ucideri și morți subite. Toți fuseseră masacrați sau așteptau să fie uciși, iar gorniștii sunau înnebuniți adunarea regimentului, strângerea, atacul, un vacarm de nedescris și așa mai departe...

— *Și cămila aia pe moarte țipa așa?* întrebai eu, în timp ce îmi puneam uniforma și zoream către ușă, de unde am strigat: *La arme! La arme!* către minunații mei soldați și, pe Dumnezeu, că-mi doream să fi fost spahiii mei.

— Dar nu, domnule maior, spuse ordonanța. Este arabul pe moarte, moare de oboseală pe cămila care-i pe moarte!

— Atunci somează-l să nu moară, că-l ucid, pentru că vreau mai întâi să-l interoghez, răspunsei eu, încărcându-mi revolverul. Și spune-i sergentului-major că avangarda Legiunii Străine cu cămilele lor să fie gata de plecare în nouă minute. Restul vor merge pe catări!

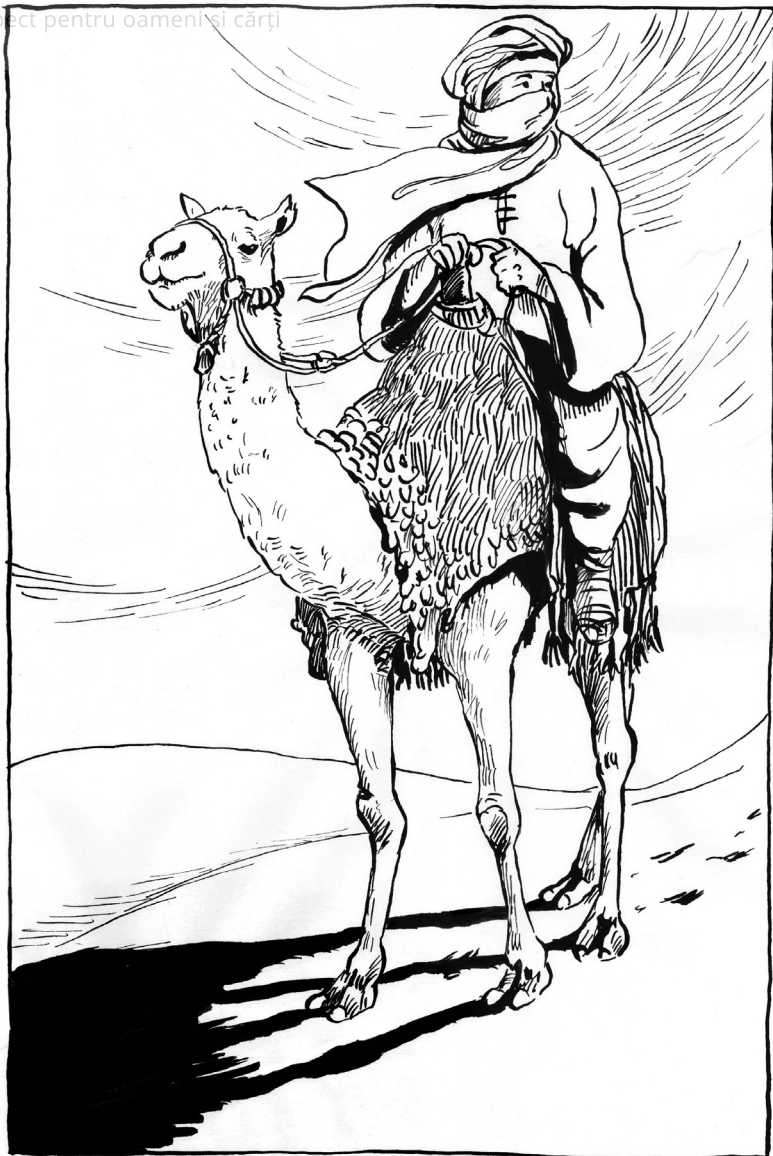
Știi cum se petrec lucrurile, prietene, și tu ai procedat la fel cu garda ta de haussa din Forța Vest-Africană de Graniță, aproape la fel de iute și de dibaci, uneori, nu mă îndoiesc.

— Ah, aproape, aproape, poate. Mereu politicos, murmură Lawrence.

— Când am ieșit pe poarta fortului, am înțeles de la arabul muribund, care stătea pe cămila lui la fel de muribundă, că acum câteva zile, o ceată mare de tuaregi a fost văzută din turnul de observație al fortului Zinderneuf. Imediat, istețul subofițer, aflat la comandă de când murise regretatul căpitan Renouf, l-a trimis pe arab călare pe rapida sa cămilă *mehari*, ordonându-i să nu se lase prins de tuaregi, dacă vor asedia fortul, ci să scape și să meargă în cel mai scurt timp după ajutor, dacă situația părea să fie fără speranță pentru garnizoană. Dacă tuaregii ar fi tras câteva focuri asupra fortului doar pentru distracția lor, luând-o apoi pe lângă fort, atunci trebuia să-i urmărească, presupun, să-i observe, pentru o zi sau două, ca să le afle adevăratele intenții.

Călărețul arab a plecat și s-a oprit pe o dună de nisip, de unde i-a văzut pe tuaregi îndreptându-se spre oază, lăsându-și cămilele sub palmieri, hotărâți să asedieze locul. A socotit că venise timpul să plece, căci tuaregii înconjuraseră fortul, ocupaseră dunele de nisip, săpând tranșee mici și trainice, se urcaseră în palmieri și deschiseră focul. Estimase că ar fi vreo zece mii de puști, așa că m-am temut că sunt probabil cel puțin cinci sute. În fine, călărețul a făcut stânga-mprejur și a mers cu toată viteza, călărind zi și noapte, pentru a aduce ajutorul...

Ceva în genul *Cum am dus eu veștile bune de la Aix la Ghent* și *Periplul lui Paul Revere*. Auzind povestea călărețului, îl botezai numaimdecât Paul Revere și-i promisei tot soiul de lucruri, inclusiv o scărmanăală bună, dacă urma să descopăr că nu depășise limita de viteză pe drumul de la Aix la Ghent. Firește, „Roland” al său arăta

În fine, călărețul a făcut stânga-mprejur și a mers cu toată viteza, călărind zi și noapte, pentru a aduce ajutorul...

ca și cum i-ar fi fiert radiatorul. Pe Dumnezeuul meu, dar am pornit în marș forțat, prietene, și când noi, Divizia a 19-a Africană facem *asta*, chiar și pe cămile și catări, abia dacă ne poți vedea.

— Ei, lasă! Sunt sigur că avansați vizibil, spuse Lawrence politicoș. Mai ales pe cămile, fiind și toate alea... Ești prea modest, adăugă el.

— Voiam să spun că abia dacă ne puteai vedea din pricina prafului și a pietricelelor care zburau din cauza vitezei. Nu mai mult decât poți să vezi un glonț, unul sclipitor, lămurii de Beaujolais pe un ton muștrător.

— Aha, da, chiar așa, spuse englezul.

— În fine, plecasem cu avangarda pe cămile iuți *mehari*, în urmă veneau un escadron călare pe catări și o companie de senegalezi, care au străbătut zilnic cincizeci de kilometri pe jos, până am ajuns în Zinderneuf. Pot să mă laud că este un record imposibil de depășit între Tokotu și Zinderneuf. Când am ajuns, mult înaintea oamenilor mei, am ciulit urechile după sunetul focurilor de arme sau al goarnelor.

Nu auzeam nimic și, deodată, ajungând pe o creastă, apărui în fața mea fortul, pe întinderea pustie, lângă o mică oază.

Nu era nicio luptă, nici urmă de tuaregi, nici urmă de vreo bătălie sau asediu. Nici vorbă de ruine înnegrite de fum pe care să fie împrăștiate cadavre mutilate. Tricolorul flutura vesel pe catarg, iar fortul arăta absolut normal – un bloc pătrat cenușiu și înalt, ziduri groase de lut, acoperiș plat cu creneluri, turnuri la colțuri și o platformă înaltă pentru observație. Totul era în regulă! Onoarea Franței fusese bine apărută. Mi-am fluturat chipiul deasupra capului și am strigat de bucurie.

Am început să-mi concep în gând raportul, încercând să scot în evidență iuțeala, promptitudinea și prezența de spirit a micii mele trupe, care păstrase într-un mod extraordinar tradiția militară a Diviziei a 19-a Africană, aducând laude meritate subofițerului care comandase fortul Zinderneuf, neuitându-i pe Paul Revere și pe Roland al său... Acum trebuiau să afle că ajutorul era în apropiere și că, indiferent unde s-ar fi găsit tuaregii, aproape sau departe, pericolul trecuse și steagul se afla în siguranță. Eu, Henri de Beaujolais de la Spahii, adusesem ajutorul. Am tras de șase ori cu revolverul în aer.

Apoi, mi-am dat seama de un lucru aparent mărunț, dar important. Turnul de observație, aflat la capătul scării lungi, era pustiu.

Ciudad! Foarte ciudad! Incredibil de ciudad, mai ales când se știa că bande de tuaregi jefuitori erau pe-aproape, iar una dintre ele tocmai fusese învinsă și putea ataca din nou în orice clipă. Trebuia să-l felicite pe subofițer, imediat după ce îl voi fi îmbrățișat și laudat, pentru admirabila poziție a acestui punct de observație, pe care uitase să îl ocupe! Așadar, oricât de nouă ar fi fost pentru el comanda autonomă, așa ceva n-ar fi trebuit să se întâmple! Putea la fel de bine să uite să își încalțe cizmele, cum a uitat să pună o santinelă în acest punct de observație.

Dumnezeule, așa ceva nu este posibil în plină stare de război! Mă apropiam de fort în plină zi, trăgând cu revolverul, fără să observe cineva! Aș fi putut să fiu întregul trib al tuaregilor sau întreaga armată germană...

Nu, ceva nu era în regulă, în ciuda liniștii care domnea și a siguranței în care se găsea steagul, așa că mi-am scos binoclul să văd dacă mi-ar putea dezvălui ceva ce-mi scăpase cu ochiul liber.

Oprindu-mă și așteptând cămila să se liniștească, pentru a putea să-mi potrivesc binoclul, mă întrebam dacă nu cumva aveam de-a face cu o ambuscadă.

Să fi capturat tuaregii locul, să-i fi ucis pe apărători, să le fi îmbrăcat uniforme, să fi curățat mizeria, să fi închis porțile, să fi lăsat steagul să fluture în așteptarea trupelor care veneau în ajutor și s-ar fi apropiat în necunoștință de cauză și în formație compactă până în botul puștilor lor? Posibil, dar nu era ceva obișnuit pentru fratele tuareg! Tu știi care e felul *lui*, atunci când atacă un post sau dă năvală într-o piață. Dacă a existat vreodată un luptător murdar, ăla e el! Și, uitându-mă fix spre ziduri, am respins ideea.

Pe ambrazură am zărit chipuri europene, bronzate și bărboase. Fără îndoială, nu erau tuaregi...

Și totuși era ceva ciudad. Pe fiecare ambrazură a parapetului înalt până la piept ce înconjură acoperișul plat se afla câte un soldat care privea spre deșert, iar cei mai mulți aveau chiar puștile duse la ochi, din care câteva îndreptate spre mine. De ce? Doar nu era

niciun dușman prin apropiere. De ce nu dormeau somnul învingătorilor istoviți, în paturile lor de campanie din cazarmă, în vreme ce santinele dublate ar fi vegheat de pe platforma de observație? De ce nu era nimeni pe platformă, iar la fiecare ambrazură era câte un om, pe care-l puteam vedea din locul în care stăteam pe cămilă, la o mie de metri distanță?

Și de ce nu se mișca nimeni, nimeni nu întorcea capul să-l strige pe sergent că se apropie un ofițer francez, nimeni nu se apropia de ușa pe care se cobora de pe acoperiș, ca să-l informeze pe comandatul fortului!

Oricum, mica garnizoană a fost nemaipomenit de norocoasă sau tuaregii trăseseră foarte prost, dacă erau îndeajuns de numeroși ca să-și pună oamenii pe ziduri în felul acesta – „toți prezenți și la datorie”, cum spuneți voi – și să fie capabili să stea în picioare, după două-trei zile, mai mult sau mai puțin.

După ce am lăsat binoclul de la ochi și mi-am îmboldit cămila, am ajuns la concluzia că eram așteptat și că ofițerul la comandă își permitea o glumă oarecum firească și scuzabilă, arătându-se, cum spuneți voi, „mai important decât era”.

Voia să mă lase să descopăr tot ceea ce găsiseră arabii în atacul lor nebunesc – fiecare om la postul lui și totul în perfectă ordine. Da, asta trebuie să fi fost... Și chiar era! Încă mai priveam când, dinspre zid, au fost trase câteva focuri. Mă văzuseră... De fapt, prietenul, în bucuria lui, mai că trăsesese *în* mine!

Și totuși, nimeni în turnul de observație! Despre asta o să îi cer eu amabil socoteală tipului ăsta de treabă! Am început să zâmbesc, călărind pe sub copacii oazei, în timp ce mă apropiam de porțile fortului.

Pentru o vreme, a fost ultima oară când am zâmbit.

Sub palmieri erau mici bălți de sânge încheșat și înnegrit, acolo unde probabil căzuseră oameni sau fuseseră depuși răniții, arătând că atacatorii plătiseră un tribut scump bunelor puști Lebel ale garnizoanei neatînse a fortului.

Apoi, am ieșit din umbra oazei și m-am îndreptat spre poartă.

Aici păzeau șase oameni, care priveau peste parapet, rezemați de meterez. Soldatul cel mai apropiat era un zdrahon, cu o mustață

mare, cărunță și stufoasă, de sub care ieșea o pipă scurtă de lemn. Chipiul îi stătea șmecherește peste un ochi, în vreme ce mă fixa aspru cu celălalt, pe jumătate închis și chiorăș, ținându-și pușca îndreptată direct spre capul meu.

Eram bucuros. Mă convinsesem că măcar nu era arab, ci un vechi și tenace legionar, unul dintre acei bătrâni morocănoși, un mercenar hârșăit în lupte. Doar că-i socoteam gluma cam proastă și o luasem la modul personal, privind în gura puștii sale nemișcate...

— Felicitări, copii, strigai eu. Franța și cu mine suntem mândri de voi.

Și mi-am ridicat chipiul în onoarea curajului și victoriei lor.

Niciunul dintre ei nu mi-a întors salutul. Niciunul nu mi-a răs-puns. Niciunul nu s-a mișcat. Niciun deget sau vreun ochi nu s-a clin-tit. Eram nedumerit. Dacă recurseseră la o fantezie, cum se spune în Legiune, atunci își aleseseră prost momentul și felul în care o făceau.

— Voi aștia din Legiunea Străină nu aveți maniere? strigai eu. Să meargă numaidecât unul dintre voi să-l cheme pe comandant.

Nimeni nu mișcă un deget.

Atunci mă adresai celui cu mustață cărunță:

— Tu, spusei, îndreptând degetul spre el, du-te imediat și spune-i comandantului că maiorul de spahii Beaujolais a sosit din Tokotu cu o trupă de sprijin... și scoate-ți pipa aia din gură. Ia-o din loc, m-ai auzit?

Și apoi, prietene, mă simții ca un prost, deși tot nu bănuiam cru-dul adevăr. De ce rămăsese tipul tăcut, nemișcat, distant – asemenea unui zeu egiptean de pe peretele unui templu, privind cu ochi de pia-tră la fața mea plăpândă de om?

De ce stăteau toți ca niște statui? De ce era fortul cufundat într-o tăcere îngrozitoare? De ce nu se *mișca* nimic acolo, în lumina soare-lui necruțător al dimineții? De ce această tăcere mormântală?

Unde erau sunetele obișnuite și vânzoleala unui astfel de loc? De ce nu mă văzuse nicio santinelă și nu anunțase sosirea mea? De ce nu se auzea zăngănitul și scârțâitul porții? De ce nu se deschisese poarta? De ce nu se auzeau nicio voce, niciun zgomot de pași nică-ieri? De ce mă ignorau oamenii aceștia, ca și cum aș fi fost o gânga-nie pe nisip? Unde era comandantul lor?...

Să fi fost un coșmar la care păream osândit pe veci, să călăresc tăcut și invizibil în jurul unor ziduri nesfârșite, încercând să atrag atenția celor care păreau să nu mă bage deloc în seamă?

Când, ca într-un vis, am înconjurat fortul, luând seama la tot mai multe figuri tăcute și nemișcate, cu ochii ficși și fără să clipească, am văzut limpede că unul dintre ei, al cărui chipiu îi căzuse de pe cap, avea o gaură în mijlocul frunții și era mort – deși se afla la postul său, cu pieptul și coatele sprijinite de parapet, părând gata să tragă cu pușca!

După cum știi, sunt cam miop, dar în clipa aceea mi-am dat seama de adevăr: *toți* erau morți!

„De ce nu dorm somnul istovitoarei victorii?”, mă întrebam înainte. Păi asta *faceau*...

Da, *toți* erau morți. Căzuți pe câmpul de onoare.

Prietene, m-am întors la locul unde mustață-căruntă își executa ultima supraveghere și, descoperindu-mi capul, i-am cerut iertare cu lacrimi în ochi. Da, chiar și eu, Henri de Beaujolais al spahiilor, o recunosc fără să-mi fie rușine.

Îi spusei:

— Iartă-mă, prietene!

Ce-ai fi spus tu, un englez?

— Ce zici de o ceașcă de ceai? spuse domnul George Lawrence, întinzând mâna spre coșulețul cu gustări.

4

După o masă asezonată cu praf, înfulecată cu nerăbdare de maiorul de Beaujolais, acesta își relua povestea cu o sinceritate gravă și gesticulând, în vreme ce, pe locul din fața sa, George Lawrence stătea întins pe spate, cu mâinile încrucișate sub cap, urmărind absent fumul care se ridica din trabucul său. Însă, acorda o atenție deosebită povestirii francezului.

— Dar, firește, curând mi-am dat seama că cineva trebuie să fi rămas în viață. Fuseseră trase focuri de întâmpinare... Cadavrele nu se puseseră *singure* în pozițiile acelea incredibil de naturale. Cine

le-a proptit și aranjat, punându-le puștile în poziție de tragere, trebuia să fie în viață.

Firește, nu toți fuseseră doborâți de gloanțele tuaregilor, rămânând în același timp pe poziție în ambrazuri. În nouă din zece cazuri, după cum știi, un om cade pe spate când este împușcat în timp ce se află în picioare.

Și apoi, unde erau răniții? Întotdeauna sunt mai mulți răniți decât morți, în oricare înfruntare. Da, trebuia să existe supraviețuitori în cazarmă, mai mult sau mai puțin răniți.

Cu siguranță, unul dintre ei ar fi trebuit să asigure postul de observație. Probabil că atât comandantul, cât și subofițerii fuseseră uciși.

Dar chiar și în cazul acesta, ar fi trebuit ca gradul cel mai înalt – chiar dacă supraviețuitorii ar fi fost toți soldați de clasa a doua – să fi luat măsurile militare obișnuite de precauție!...

În fine, aveam să rezolv curând problema asta, căci soldații mei se apropiau, cu ei venind și gornistul. Am observat că sergentul meu avea aceeași bănuială ca mine, căci, ajuns lângă fort, dădu ordin ca trupa să înainteze în formație de tragere, în ciuda steagului care flutura voios.

Când oamenii ajunseră la fort, îl pusei pe gornist să sune alarma și adunarea regimentului, așteptând după fiecare sunet ca porțile să se deschidă sau măcar să vină cineva dinăuntru în fugă pe acoperiș.

Niciun sunet! Nicio mișcare!... iar și iar sunet de goarnă... În zadar, totul rămânea liniștit și nemișcat!

„Poate că ultimul sau ultimii supraviețuitori sunt răniți grav”, m-am gândit. „Poate că omul nu se poate mișca din locul lui. Cel care aranjase cadavrele putea să fi fost împușcat chiar atunci și rămasese întins acolo”.

Îi făcui semn gornistului să înceteze. Trimițând după șef, cum îi spuneam noi sergentului-major, i-am dat ordin să înnoade hamurile cămilelor, centurile, chingile, frâiele, orice și să pună un soldat îndemânat să se cațere de pe spatele unei cămile pe o ambrazură, apoi să mă ridice și pe mine.